

תובנה (או רעיון גדול)

- מה ראוי להילמד? מה היינו רוצים שהילדים יבינו?
- מהו הרעיון הגדול שייתן משמעות לפרטים הקטנים?
- מה היינו רוצים שיוותר בתודעת התלמידים?

תובנה מוצלחת היא...

1. בעלת כושר הסברי רב (מתייחס לתחומים רבים וחשובים)
2. בעלת יסוד מערער – מנוגדת לשכל הישר, לידע היומיומי על הנושא
3. מרכזית בתחום הדעת
4. מעניינת וחשובה בעיני המורה;
5. עשויה להיות חשובה ומעניינת בעיני הלומדים
6. תורמת לחשיבה ולתפיסת העולם של הלומד.

מהו הצידוק לשימוש בתובנה?

מבחינה קוגניטיבית- "המשמעות היא בהקשר" (- ידע מקושר...)
להבין פירושו למקם מושג או רעיון במכלול של מושגים או רעיונות.

"הרעיון הגדול" מציע את המכלול את הגשטלט, שכל פרטי המידע מתקשרים אליו, ובאמצעות התקשרות זו רוכשים משמעות ("המשמעות היא בהקשר") ונעשים מובנים. להבין דבר מה – מושג רעיון, עיקרון – פירושו למקם אותו במערך של מושגים אחרים, "לראותו ביחסיו לדברים אחרים" כדברי דיואי. אדם מבין את המושג כיסא או את המושג דמוקרטיה רק בזיקתם למושגים אחרים – לרהיטים או לצורות משטר. אם כן, מבחינה קוגניטיבית, הגודל של הרעיון הוא אכן גודל כפשוטו – רעיון מקיף, רחב, כולל וכדומה.

מבחינה תרבותית- הגודל הוא גם גדולה; אנחנו מבקשים ללמד את הרעיונות הגדולים של תרבות נתונה.

תובנות לדוגמא...

ספרות:

- לטקסט ספרותי יש רובד סמוי, משהו שהוא בנוסף שהוא רוצה לומר מעבר לגלוי. את המסר הזה יש לחשוף, הוא אינו נגיש לקורא באופן מיידי.
- ביצירות ספרות טובות אין דבר שהוא מיותר, הכל מהודק – כל משפט משרת משמעות.
- האמת של יצירת ספרות טובה היא תמיד מורכבת. העלילה, הדמויות – תמיד מרובות פנים וסתירות.
- האם יש משמעות לזהות היוצר של יצירה מסוימת?

היסטוריה

- החשיפה לתפיסות של ימי הביניים מאפשרת הסתכלות אחרת על התפיסות שלנו היום.
- מתוך כל משבר צומח פתרון חדש.
- לאירועים ולתהליכים היסטוריים נקודות מבט שונות.
- האם יש נקודת מבט חשובה יותר או טובה יותר מאחרות?

(שימו לב- התובנה אינה נושא אלא טענה @ התובנה יכולה להיות מנוסחת גם כשאלה פורייה)